

PROFESSIONAL TA'LIM MUASSASASIDA YOSHLARNI KASBGA
YO'NALTIRISH

Babanazarova Mohira Isakovna

Chilonzor tumani 1-son Politexnikumi Biznes asoslari va Tadbirkorlik fani o'qituvchisi

Annatatsiya: Hozirgi zamon sharoitida yoshlarni kasbga yo'naltirish jamiyat taraqqiyoti va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Professional ta'lim muassasalari bu jarayonning asosiy bo'g'inidir. Yoshlarning qiziqishlari, qobiliyatlari va mehnat bozori talablariga mos ravishda yo'naltirilishi ularning kelajakdagi muvaffaqiyati uchun poydevor yaratadi. Ushbu maqolada professional ta'lim muassasasida yoshlarni kasbga yo'naltirishning muhim jihatlari, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Professional ta'lim, kasbiy qiziqish, mehnat bozori, shaxsiy yondashuv, innovatsion yondashuv, interaktiv trening, yangi texnologiya, kasbga yo'naltirish, kasbiy maslahat.

Annotation: In the current environment, guiding youth towards professions plays a crucial role in ensuring societal development and economic stability. Professional educational institutions are the main link in this process. Aligning the interests and abilities of young people with the demands of the labor market creates a foundation for their future success. This article discusses the important aspects of career guidance for youth in professional educational institutions, existing problems, and ways to overcome them.

Keywords: Professional education, vocational interest, labor market, personal approach, innovative approach, interactive training, new technology, career guidance, vocational counseling.

KIRISH

Yoshlarni kasbga yo'naltirish, professional ta'lim muassasalarining muhim vazifalaridan biri bo'lib, bu jarayon mamlakatning iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Yoshlar o'zlarining kelajakdagi ish faoliyatlarini shakllantirishda to'g'ri yo'naltirish va malakali kadrlar tayyorlash jarayonida ishtirok etishlari lozim.

Kasbga yo'naltirishning ahamiyati.

Kasb tanlash jarayoni nafaqat yoshlar uchun, balki jamiyatning iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishi uchun ham strategik ahamiyatga ega. To'g'ri kasb tanlash:

-Mehnat bozori talablariga javob beruvchi kadrlarni yetishtirishni ta'minlaydi.

-Shaxsiy rivojlanishga hissa qo'shadi, chunki inson o'z kasbini sevsagina unda muvaffaqiyatga erishadi.

-Ijtimoiy muvozanatni saqlash va yoshlar bandligini oshirishga xizmat qiladi.

Yoshlarning Kasb Tanlashidagi Muhim Omillar.

Yoshlar kasb tanlash jarayonida bir qator omillarga e'tibor berishlari zarur. Bunga shaxsiy qiziqishlar, iqtisodiy sharoitlar, oilaviy an'analar va jamiyatdagi talablar kiradi. O'qituvchilar va mutaxassislar tomonidan berilgan maslahatlar, yoshlarning o'z qobiliyatlari va qiziqishlariga mos keladigan kasblarni tanlashlariga yordam beradi. Yoshlarni kasbga yo'naltirishda psixologik yondashuvlar ham muhimdir. O'qituvchilarning psixologik holatini tushunish, ularning qobiliyatlari va qiziqishlarini aniqlashda yordam

beradi. Bu esa, o'z navbatida, kasb tanlashda to'g'ri qarorlar qabul qilishlariga yordam beradi.

Professional ta'lim muassasalarining roli. Professional ta'lim muassasalari yoshlarni kasbga yo'naltirishda muhim rol o'ynaydi. Ular nafaqat nazariy bilimlar, balki amaliy ko'nikmalarni ham taqdim etishi lozim. O'qituvchilar, amaliyotlar va seminarlar orqali o'quvchilarga real ish sharoitlarini taqdim etishlari kerak. Professional ta'lim muassasalari va ish beruvchilar o'rtasida ijtimoiy hamkorlikni kuchaytirish zarur. Ish beruvchilar o'z ehtiyojlarini bildirishi va ta'lim muassasalari esa malakali kadrlar tayyorlashda ushbu talablarni inobatga olishi kerak. Bu jarayon yoshlarning ishga joylashish imkoniyatlarini oshiradi.

Yoshlarni kasbga yo'naltirishda innovatsion yondashuvlar, masalan, onlayn ta'lim platformalari va interaktiv treninglar, samarali natijalar berishi mumkin. Bu usullar yoshlarning o'z qiziqishlari va ehtiyojlariga mos ravishda ta'lim olishlariga yordam beradi. Yoshlarni kasbga yo'naltirish jarayonida kelajakda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan o'zgarishlar, masalan, yangi texnologiyalar va iqtisodiy sharoitlar, ta'lim tizimining moslashuvchanligini talab qiladi. Ta'lim muassasalari o'z dasturlarini yangilab borishlari va zamonaviy talablar bilan hamohang bo'lishlari zarur.

Professional ta'lim muassasalari yoshlarni kasbga yo'naltirish jarayonida uch asosiy vazifani bajaradi:

1. Kasbiy qiziqishlarni shakllantirish – o'quvchilarda turli kasblar bo'yicha dastlabki bilimlarni berish va amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish.

2. Mehnat bozori bilan hamkorlik qilish – muassasalar zamonaviy talablarni hisobga olib o'quv rejaları va dasturlarini moslashtirishi kerak.

3. Shaxsiy yondashuvni ta'minlash – har bir o'quvchining qiziqishlari va qobiliyatlarini aniqlab, ularni o'ziga mos yo'nalishda rivojlantirish.

O'zbekistonda professional ta'lim tizimi yangi bosqichga o'tmoqda. Yoshlarni kasbga yo'naltirishda davlat dasturlari va loyihalari, masalan, "Yoshlar daftari", yoshlarni ish bilan ta'minlash va ularning kasbga yo'naltirishini kuchaytirish maqsadida amalga oshirilmoqda. Bu dasturlar yoshlar uchun ko'plab imkoniyatlar yaratmoqda.

Kasbga yo'naltirishdagi muammolar

-Professional ta'lim tizimida kasbga yo'naltirish jarayonida bir qancha muammolar mavjud:

-O'quvchilar va ota-onalarning yetarli darajada xabardor emasligi – ko'pchilik o'quvchilar mehnat bozori haqidagi ma'lumotlarga ega emas.

-Kadrlar yetishmovchiligi va metodik resurslarning eskirganligi – zamonaviy kasb-hunarlar bo'yicha malakali mutaxassislarining kamligi.

-Kasbiy maslahat tizimining rivojlanmaganligi – o'quvchilarga kasb tanlashda yordam beruvchi psixolog va maslahatchilar yetarli emas.

Muammolarni bartaraf etish yo'llari

Yuqoridagi muammolarni hal qilish uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish lozim:

- Kasbga yo'naltiruvchi dasturlarni rivojlantirish – o'quvchilarga mehnat bozori va zamonaviy kasblar haqida ma'lumot beruvchi maxsus trening va seminarlarni yo'lga qo'yish.

- Amaliy tajriba almashish – professional ta'lim muassasalari yirik korxonalar va tashkilotlar bilan hamkorlikni kengaytirishi, o'quvchilarga real ish sharoitlarini ko'rsatishi kerak.

- Individual yondashuv – har bir o'quvchining imkoniyatlari va qiziqishlariga mos ravishda yo'naltirish bo'yicha dasturlar ishlab chiqish.

- Kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish – ta'lim muassasalaridagi o'qituvchilarni zamonaviy talablarga javob beradigan darajada o'qitish.

-Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish – onlayn platformalar orqali kasb tanlash bo'yicha ma'lumot va maslahatlarni keng tarqatish.

Xulosa va tavsiyalar.

Yoshlarni kasbga yo'naltirish professional ta'lim muassasalarining asosiy vazifalaridan biridir. Bu jarayonda samarali hamkorlik, innovatsion yondashuvlar va real ish sharoitlariga mos ta'lim taqdim etish muhim ahamiyatga ega. Yoshlar o'z kasblarini to'g'ri tanlashlari uchun zarur bo'lgan barcha yordam va resurslar bilan ta'minlanishi kerak. Professional ta'lim muassasalarida yoshlarni kasbga yo'naltirish bo'yicha samarali tizimni shakllantirish nafaqat ularning kelajagi uchun, balki jamiyatning barqaror rivojlanishi uchun ham muhimdir. Bu jarayonni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun:

Mehnat bozori talablarini o'rganib, ta'lim dasturlarini doimiy ravishda yangilab borish;

O'quvchilarni kasbiy faoliyatga jalb qilish uchun qiziqarli va amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish. Ta'lim jarayonida davlat, xususiy sektor va ta'lim muassasalari o'rtasida hamkorlikni kuchaytirish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Ta'lim vazirligi. (2023). "Professional ta'lim tizimini rivojlantirish strategiyasi".

2. Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti. (2022). "Yoshlarni kasbga yo'naltirishda innovatsion yondashuvlar".

3. O'zbekiston Respublikasi Yoshlar ishlari agentligi. (2023). "Yoshlar daftari: imkoniyatlar va rivojlanish".

4. Gulomov, A. (2021). "Yoshlar va kasb tanlash: psixologik yondashuvlar". Tashkent: Fan.

5. Karimova, D. (2020). "Ijtimoiy hamkorlik va professional ta'lim". Journal of Education and Science.